

15 mei 2022 – afscheid en herbevestiging

SLECHTE HERDERS, DE GOEDE HERDER EN SCHAPEN ALS HERDERS

Ezechiël 34, vers 1 t/m 24

Misschien heeft u het afgelopen week ook wel op het nieuws gezien of gelezen: de bestuurder van een Groningse zorginstelling heeft afgelopen woensdag zijn functie neergelegd, nadat hij een week hiervoor in opspraak was geraakt. Hij had namelijk twee miljoen euro aan zichzelf uitgekeerd. De zorginstelling, waar hij bestuurder van was, is inmiddels failliet. Volgens medewerkers stuurde deze bestuurder bewust aan op een faillissement en zag hij MartiniZorg – zo heette de instelling - vooral als 'melkkoe'.

Als je zoiets leest, dan gaat het toch inwendig heel erg borrelen, heeft u dat ook niet? Wat een smerige streek! Hoe kan je nu over de rug van je werknemers heen - en in dit geval ook nog eens ten koste van al die mensen die afhankelijk zijn van de zorg - jezelf zo verrijken? Maar het gebeurt. Ik hoefde trouwens niet lang naar een voorbeeld te zoeken om de preek met een dergelijk voorbeeld te beginnen, want je hoort het helaas zo vaak... Bestuurders die getrakteerd worden op een bonus, terwijl het hardwerkend personeel geen loonsverhoging krijgt.

Politici die er stiekem eigen BV'tjes op na houden. En dan hebben wij ook nog wereldleiders die hun imperium willen uitbreiden, ook al kost het talloze levens van een ander volk en van het eigen volk. Zo in en in slecht! Wie walgt hier nu niet van? Ja, zo horen wij in het Bijbelgedeelte: *God walgt hier ook van*. Want dat is precies wat Ezechiël moest gaan vertellen en waarmee het hoofdstuk begint dat wij zojuist hebben gelezen uit zijn boek. God walgt van al die zelfverrijking ten koste van anderen. Ezechiël had het hier niet over bestuurders van zorginstellingen of bepaalde Tweede Kamerleden, maar over herders. Nu ja, het waren niet letterlijk herders, 'herders' dat was een aanduiding voor de koningen van toentertijd. 'Wat een belabberde herders zijn het in de afgelopen jaren geweest', zo moest Ezechiël vertellen over de koningen van Israël. Het waren herders die mensen keihard lieten werken om voor zichzelf een groot paleis te laten bouwen. Herders die onschuldig bloed vergoten. Herders die niet opkwamen voor de zwakken in de maatschappij. De koningen in de afgelopen eeuwen van Israëls

geschiedenis waren herders die druk bezig waren om zichzelf te weiden. Ik citeer nog even vers 2 t/m 6: *Wee de herders van Israël die zichzelf weiden! Moeten de herders niet de schapen weiden? U eet het beste op en u kleedt u met de wol; u slacht het vetgemeste, maar de schapen weidt u niet.* (Natuurlijk mogen herders zich met wol kleden en kaas eten en soms een schaap slachten, maar hun gedrag is buitenproportioneel, puur op zichzelf gericht.) En verder (vers 4): *Het zwakke versterkt u niet, het zieke geneest u niet, het gebroekene verbindt u niet, het afgedwaalde brengt u niet terug en het verlorene zoekt u niet, maar u heerst met geweld en met harde hand over ze.* Met als gevolg: *Ze (de schapen) zijn overal verspreid, zonder herder, en ze zijn alle dieren van het veld tot voedsel geworden. (...) Er is niemand die naar ze vraagt, en niemand die ze zoekt. ... God walgt ervan.*

Het is een Bijbels gegeven dat degenen die een grotere verantwoordelijkheid dragen, daar ook door God op worden aangesproken. Dat is het niet alleen! Uit het boek Ezechiël blijkt ook heel duidelijk dat iedereen voor

zijn of haar eigen daden verantwoordelijk is. Dus: je fouten, je laksheid, je schuld, dat moet je vooral niet een ander in de schoenen schuiven. Daar moet Ezechiël korte metten mee maken. Ga je niet verschuilen achter 'ik wist niet', of 'anderen deden het ook', of 'ik heb een slecht voorbeeld gehad' enzovoort. Daar moet je bij God niet mee aankomen. Je bent *zelf*

verantwoordelijk voor je leven, voor je daden, voor je geloof. Maar aan de andere kant: degenen die extra verantwoordelijkheid dragen, worden ook extra verantwoordelijk gehouden. Koningen, profeten, leiders van het volk, invloedrijke personen... 'Ik zàl die herders', zo horen wij God daarom spreken. God zal in Zijn woede een einde maken aan dat corrupte, zelfverrijkende, egoïstische gedrag. Er hangt hen een oordeel boven het hoofd.

Ik vind het wel een verademing om zoiets te lezen. Als je zojuist in het nieuws hebt gehoord van zo'n zorgbestuurder, of als je dagelijks hoort over die Russische president die... *Er zal vroeg of laat recht geschieden!* Eindelijk recht. Want we hebben God aan onze kant.

Maar laten wij aan de andere kant toch maar niet te hard op een verjaardagsvisite gaan praten over die volksvertegenwoordiger die zo door de mand is gevallen of over die zorgmanager die zijn verdiende loon heeft gehad. Wel heerlijk om je frustraties te delen natuurlijk, maar... in hoeverre zit die zelfverrijkende egoïstische

herder ook niet een klein beetje in mijzelf? Nee, het gaat bij u en bij mij waarschijnlijk niet die bonus van twee miljoen ten koste van zoveel zorgafhankelijke mensen, maar er zijn zoveel andere situaties waarin ook zelf soms zo druk bent met jezelf en eerst of vooral aan jezelf denkt... Waar was ik toen er van mij werd gevraagd dat ik leiderschap zou tonen en boven de situatie zou staan in plaats van dat ik me liet meenemen door mijn gevoel? Waar was jij, toen je eigenlijk de wijste had moeten zijn en je mond had moeten houden? Of toen dat moment, waarop je juist mijn mond open had moeten doen om voor die ander op te komen..., waarom deed je dat niet? En waarom schitterde ik in afwezigheid op dat ene moment en liet ik het anderen opknappen? Schiet bij u ook niet een situatie in gedachten waarop het even niet zo goed uitkwam en je voor jezelf koos, in plaats van dat het je echt wat zou gaan kosten? Ja, je kunt niet alles... en je moet ook voor jezelf kunnen kiezen... en je moet je niet overal verantwoordelijk voor voelen... en anderen kunnen ook..., ik weet het..., maar als je nu eens eerlijk naar jezelf kijkt?

Maar Ezechiël is nog niet klaar met zijn boodschap, want: wat doet God, nadat Hij het oordeel heeft aangezegd aan die herders die zo druk met zichzelf waren? Vervangt God het management? Plaatst God een nieuwe bestuurder op de plek van degene die zojuist de laan is uitgestuurd? Een interim misschien als oplossing? Wie wordt de nieuwe herder...? Vers 11: *Zie, Ik zal Zelf naar Mijn schapen vragen en naar ze op zoek gaan.*

God neemt Zelf de verantwoordelijkheid op Zich. Want het zijn *Zijn* schapen. En zo moet Ezechiël namens God in het volgende gedeelte van zijn betoog vertellen (vers 15): *Ik zal Zelf Mijn schapen weiden en Ik zal ze Zelf doen neerliggen, spreekt de Heere HEERE. Het verlorene zal Ik zoeken, het afgedwaalde zal Ik terugbrengen, het gebrokene zal Ik verbinden, en het zieke zal Ik versterken.* God zal Zelf orde op zaken stellen na de puinhoop die de vorige herders hebben achtergelaten. Ja, God zal precies datgene oppakken, wat de zelfingenomen herders hebben laten zitten. De woorden over die herders en de woorden over God als Herder vormen elkaars spiegelbeeld (vers 4 en vers 16): God zal de uiteengedreven schapen *wel* verzamelen. Hij zal het verlorene *wel* zoeken. Hij zal het gebrokene *wel* verbinden en het zieke *wel* versterken.

Ik vind dit zo'n mooi beeld van God, God als de echte, de goede Herder... Zo'n bemoediging voor als je zelf als schaap een machteloze prooi bent geworden van de graaicultuur, van de zelfverrijking en egoïsme van anderen. Bij alles wat er bij jou hierdoor kapot is gegaan: kijk omhoog naar die Herder die jouw gebrokenheid wil verbinden, wil helen. Of als je misschien zo'n intense boosheid met je meedraagt, omdat anderen totaal geen rekening met je hebben gehouden

- je voelt je misschien gebruikt, je voelt je miskent, niet gezien - God ziet wel wat er in je binnenste gebeurt. Hij ziet je *wel*. Hij ziet Zijn schaap. En wat een aandacht heeft Hij voor u en mij als schapen. Zo'n bemoediging voor al die schapen die in hun kwetsbaarheid schade hebben opgelopen..., die verwond zijn..., die pijn met zich meedragen..., de schapen die eenzaam met hun eigen verhaal rondlopen en steeds weer moeten vechten met hun gevoelens... God wil je Herder zijn. Zoals Sela zingt: *Mijn Herder verzorgt al mijn wonden; heeft mij teder verbonden. Er is geen betere plek dan bij Hem te zijn.*

God zal *Zelf* als Herder optreden. En bij God zal het precies tegenovergesteld gaan als bij de herders die hiervoor het voor het zeggen hadden over de weide. Ik noemde al: God zal de schapen weer verzamelen, Hij zal het gebrokene verbinden, het zieke versterken. Maar God zal ook orde op zaken stellen tussen de schapen onderling. Want in een kudde geldt vaak ook het recht van de sterkste. Hebben de meest krachtige dieren het beste voedsel en de sterkste mannen de meeste vrouwtjes. Onder dieren geldt het recht van de sterkste. Schapen en herders verschillen in dat opzicht niet zoveel van elkaar. Maar God wel. God zal juist *het welgedane en het sterke* – zo zegt Ezechiël in vers 16 – *wegvagen*. God zal gaan oordelen (vers 17) tussen schaap en schaap, tussen de rammen en de bokken. Er is sprake van positieve discriminatie bij deze Herder. Bij God, in Zijn kudde, telt juist het zwakke, het kwetsbare, het kleine. Laatsten worden de eersten en eersten worden de laatsten.

Nu zijn dit prachtige woorden die Ezechiël mocht uitspreken. Maar wanneer zijn die woorden nu uitgekomen, die Ezechiël heeft moeten uitspreken...? Weet u wat ik zo bijzonder vind? Al die woorden – die bijna-haast-te-mooi-om-waar-te-zijn-woorden van Ezechiël – zijn een voor een uitgekomen in de Heere Jezus. Geen één van die woorden die wij zojuist hebben gelezen, is *niet* uitgekomen. Ze zijn allemaal uitgekomen in de Heere Jezus. Ik citeer eerst even een stukje van wat Jezus over Zichzelf vertelt en vervolgens vertel ik wat dit te betekenen heeft. Jezus zegt in Johannes 10, vers 8-16: *⁸Allen die vóór Mij gekomen zijn, zijn dieven en rovers, maar de schapen hebben niet naar hen geluisterd. (Dus: al die vorige herders – zo zegt Jezus ook – al die vorige herders zijn geen herders, maar eigenlijk gewoon dieven en rovers.) Ik lees verder (vers 10): ¹⁰De dief komt alleen maar om te stelen, te slachten en verloren te laten gaan; Ik ben gekomen, opdat zij leven hebben en overvloed hebben. ¹¹Ik ben de goede Herder; de goede herder geeft zijn leven voor de schapen. ¹²Maar de huurling en wie geen herder is, die de schapen niet tot eigendom heeft, ziet de wolf komen en laat de schapen in de steek en vlucht; en de wolf grijpt ze en drijft de schapen uiteen. ¹³En de huurling vlucht, omdat hij een huurling is en zich niet om*

de schapen bekommert. ¹⁴*Ik ben de goede Herder en Ik ken de Mijnen en word door de Mijnen gekend, ¹⁵zoals de Vader Mij kent en Ik de Vader ken; en Ik geef Mijn leven voor de schapen. ¹⁶Ik heb nog andere schapen, die niet van deze schaapskooi zijn; ook die moet Ik binnenbrengen, en zij zullen Mijn stem horen en het zal worden één kudde en één Herder.*

Ziet u ook de woorden van Ezechiël een voor een terugkomen bij Jezus? Jezus is gekomen om al de schapen te verzamelen. De schapen van de kudde van Israël. Jezus is heel het land doorgetrokken om hen te verzamelen, om de schapen terug te roepen, om de schapen tot Zich te roepen. Maar ook na Jezus' opstanding, toen stuurde Jezus Zijn leerlingen eropuit: 'ga dan heen, maak al de volken tot Mijn discipelen'. De kudde van deze Herder moest uit alle werelddelen worden verzameld. En het gebeurt! Eén kudde en één Herder, een Herder van allemaal verschillende schapen. ... En nog iets anders van wat Ezechiël aankondigde: Jezus is inderdaad gekomen om het gebrokene te verbinden, en om de zieke en zwakke schapen te versterken. 'Kom tot Mij allen die vermoeid en belast zijn en Ik zal jullie rust geven'. Hij is de Herder Die redt, die verbindt en verzorgt, die verzamelt, die rust geeft. Geen zelfverrijking bij Jezus. Nee, precies het tegenovergestelde: Hij heeft *alles* van Zichzelf gegeven voor de redding, voor het leven van Zijn schapen. 'Ik geef Mijn leven voor de schapen', zo horen wij Jezus zeggen. En Jezus heeft het letterlijk gedaan. Jezus is Zijn schapen in de dood achternagegaan, nedergedaald ter helle. Zijn gruwelijke kruisdood bracht ons het eeuwige leven. Zijn striemen brachten ons genezing. Wat een Herder! Precies zoals eeuwen daarvoor al over Hem was gezegd. De Herder die Ezechiël aankondigde, is gekomen. God is *Zelf* gekomen.

Ja zelfs dat oordelen - dat orde op zaken stellen in de kudde - zien wij bij Jezus terugkomen. In de laatste gelijkenis die Mattheus ons vertelt van Jezus, horen wij dat Jezus bokken en rammen zal gaan scheiden (Mattheus 25). Mattheus vertelt ons: '*voor Hem* (voor Jezus, als Hij de wereld zal oordelen) *zullen alle volken bijeengebracht worden en Hij zal ze van elkaar scheiden zoals de herder de schapen van de bokken scheidt*. Wie verantwoordelijkheid heeft genomen voor de naaste – heel concreet: een beker water aan dorstigen heeft gegeven, zieken heeft bezocht, vreemdelingen gastvrijheid heeft betoond – die zal bij deze Herder de schaapskooi binnen mogen gaan. Maar wie dit niet heeft gedaan, wie geen verantwoordelijkheid heeft genomen maar alleen aan zichzelf heeft gedacht, die zal hier voor eeuwig spijt van krijgen.

Wat vind ik het mooi, geweldig, hoopvol, dat ik in deze wereld anno nu in deze Herder mag geloven. Dat op deze wereld, in deze wereldwijde, deze wijde wereld, waar schapen elkaar verdringen, elkaars waterbak omtrappen, of elkaars eten weg grissen, een Herder is gekomen met zulke diepe liefde, bewogenheid en

rechtvaardigheid. Wat is het hoopvol dat deze wereld waar schapen elkaar het leven zuur maken, of waar herders het leven van de schapen alleen maar zien voor hun eigen belang..., dat God deze bizarre wereld zo lief heeft gehad dat Hij Zijn Zoon heeft gezonden, de Herder Die Zijn leven gaf voor het leven van deze wereld.

En daarom zie ik de toekomst ook met vertrouwen tegemoet. Toch wel. Want deze Herder zal Zijn kudde wel verzamelen. En dat gaat ook nog steeds door, de eeuwen door, alle continenten door. Zelfs daar waar menselijke herders zich op zijn slechts laten zien – in Noord Korea, in Iran – hoor je soms plotseling van schapen die door de Herder zijn opgezocht. Ook wij hebben in de gemeente aan onze kudde twee schapen toegevoegd gekregen uit een land waar de doodstraf staat op het belijden van het christelijk geloof. Ziet u wel: die Herder is helemaal levend, is opgestaan en is nog volop actief. Tot op de laatste dag zal Hij Zijn herderstaak vervullen.

Het bijzondere in Gods kudde is echter – dan kom ik bij mijn laatste punt van de preek – dat schapen ook voor elkaar herders moeten zijn. In de brief van Petrus worden de leiders van de kerk als herders aangesproken. Het lijkt er sterk op dat Petrus bij het schrijven van zijn brief ook aan Ezechiël 34 moest denken, want hij schrijft (1Petrus 5,2): *hoed de kudde van God die bij u is en houd toezicht daarop (...) zoals God dat wil en (!) niet om er zelf beter van te worden maar met belangeloze toewijding*. Ja, ook in het leiderschap binnen kerkelijke gemeenten gaat het ook nogal eens mis. Pasgeleden bijvoorbeeld kwamen wantoestanden bij een van de leiders van Hill Song in het nieuws. Maar je kunt ook gewoon in je eigen land blijven om kerkelijke wantoestanden te zien. Hoe triest, hoe kant het bestaan? We hebben zo'n mooi voorbeeld..! In het bevestigingsformulier van ambtsdragers wordt dan ook naar het voorbeeld van deze goede Herder worden verwezen, als straks een aantal broeders hun herderstaak voor een nieuwe periode op zich zullen nemen. Het voorbeeld voor ons als gemeente.

Wat ik leuk vind – maar dat is een zijpaadje – er is binnen de managementtheorieën een stroming die heet 'Servant Leadership' (dienend leiderschap). Ik citeer een van deze managementgoeroes uit deze stroming: *een dienende leider weet wat zijn of haar volgers nodig hebben, en helpt ze gezonder, wijzer en verantwoordelijker te worden*. Blijkbaar is dit voorbeeld van de Herder zelfs binnen de seculiere managementtheorieën binnengedrongen.

Maar even terug naar onze gemeente: de kerkenraadsleden hebben als schapen van de kudde een herderlijke taak gekregen. Maar ook u en ook jij delen in deze herderlijke verantwoordelijkheid voor elkaar. Ik vind dat heel belangrijk om te benadrukken, want dat herder zijn

voor elkaar - die betrokkenheid op de andere schapen van de kudde - is altijd nodig, maar *juist ook nu*. Ik had gehoopt dat wij na de coronatijd flink met elkaar de gemeente zouden gaan opbouwen – en er wordt ook veel gedaan – maar de eerlijkheid gebiedt te zeggen: het gaat allemaal niet vanzelf. Er zijn best wat vacatures binnen de kerkenraad, maar ook bijvoorbeeld binnen de zondagsschool. En ook het pastorale team kan wel wat hulpheders gebruiken. Ook bepaalde helpende handen zijn erg nodig in deze kudde. Maar ook het omzien naar elkaar: zijn we er allemaal weer na die twee jaar corona? Of missen wij medeschapen? Zijn we door de coronatijd misschien makkelijker geworden, of misschien kritischer, of lijkt het maar zo? ... *Zullen wij met elkaar die herderlijke verantwoordelijkheid op ons nemen?* Ik citeer nog één keer wat Ezechiël over God zegt: 'Ik zal Zelf naar Mijn schapen vragen en naar ze op zoek gaan.' Zullen wij ook zelf naar onze medeschapen gaan vragen die wij al een tijdje niet hebben gezien? Niet 'leven en laten leven', maar elkaar opzoeken. 'Ik zal Zelf naar Mijn schapen vragen en naar ze op zoek gaan.' .. En ook die andere woorden die Ezechiël over onze grote Herder sprak: 'het gebroekene zal Ik verbinden.' Wat is het geweldig als hier in deze gemeente wonden worden verzorgd en verbonden, als mensen ondanks gebrokenheid tot heling zullen komen met zichzelf, met elkaar en met God. Geen doekjes voor het bloeden die worden aangeboden, maar innerlijke genezing en echte redding. 'Het zieke zal Ik versterken', zegt God. Ja, ook die zorg voor de zieken. Maar daar mag ik gelukkig al heel veel van zien. Gemeentelieden die tijdens hun ziekenhuisopname die trots de vele kaarten aan mij laten zien die ze uit de gemeente hebben gekregen. En, zo zegt God: 'het welgedane en het sterke zal Ik wegvagen'. Ja, hier in de gemeente moet prioriteit worden gegeven aan diegenen die kwetsbaar zijn. Hier moet een veilige plek zijn voor mensen die zich onveilig voelen. Hier moet ruimte zijn voor mensen die met zichzelf in de knel zijn gekomen. Hier moet iets gezien worden van de goede Herder.

Ik sluit af met een beeld. Letterlijk met een beeld. Het Christusbeeld staat in een kerk in Münster. Bij een bombardement in 1944 verloor de Christusfiguur de beide armen. Bij de restauratie van de kerk is het beeld echter zonder de armen teruggehangen, met daarbij de tekst: 'Ik heb geen andere handen dan die van jullie'. Zo stuurt de goede Herder er u en jou deze week op uit. Om die ander op te richten, te bevrijden, te laten stralen. Om te zorgen dat niemand tekort komt. Om de boel bij elkaar houden, door te kijken naar wat ons verbindt in plaats van wat ons scheidt. Jij bent een hand van Christus. En u de andere hand. Zullen wij onze herderstaak voor elkaar op ons nemen? Onder de leiding van onze goede Herder, van Wie wij zelf de kudde mogen zijn.

Heeft u vragen of een reactie: ds. E.G. (Eddy) de Kruijf // 06- 40632938 // dekruijf@live.nl